

EUROOPA INVESTEERIMISPANK

Euroopa Investeerimispank (EIP) edendab Euroopa Liidu eesmärke projektide pikaajalise rahastamise, tagatiste ja nõustamise kaudu. Ta toetab projekte nii ELis kui ka väljaspool. Panga aktsionärid on ELi liikmesriigid. EIP on Euroopa Investeerimisfondi (EIF) peamine aktsionär ja moodustab koos sellega EIP grupi. EIP grupp on komisjoni esildatud Euroopa investeerimiskava raames osa ulatuslikumast strateegiast, mille eesmärk on vabastada investorid osaliselt projektidega seotud riskidest ning ületada suur investeerimislõhe.

ÕIGUSLIK ALUS

- Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artiklid 308 ja 309. EIP-d käsitletakse ka ELi toimimise lepingu artiklites 15, 126, 175, 209, 271, 287, 289 ja 343.
- Protokollid nr 5 (Euroopa Investeerimispanga põhikirja kohta) ja nr 28 (majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse kohta), mis on lisatud Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule.

EESMÄRGID

ELi toimimise lepingu artikli 309 kohaselt on Euroopa Investeerimispanga ülesanne aidata liidu huvides kaasa siseturu tasakaalustatud ja kindlale arengule. EIP hõlbustab kõigis majandussektorites selliste projektide rahastamist,

- millega püütakse arendada vähemarenenud piirkondi;
- millega püütakse moderniseerida või reorganiseerida ettevõtteid või arendada uusi tegevusalasid, mida ei suudeta üksikute liikmesriikide olemasolevatest vahenditest täielikult rahastada;
- mis pakuvad mitmele liikmesriigile ühist huvi.

Samuti aitab EIP edendada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust liidus (ELi toimimise lepingu artikkel 175 ja protokoll nr 28) ning liidu arengukoostöö poliitikat toetavate meetmete rakendamist väljaspool ELi (ELi toimimise lepingu artikkel 209). Veel toetab ta strateegia „Euroopa 2020“ eesmärkide elluviimist.

EIP keskendub oma tegevuses neljale peamisele valdkonnale: innovatsioon ja oskused, rahastamise kättesaadavus väiksemate ettevõtjate jaoks, kliima ja keskkond ning strateegiline taristu.

RESSURSID JA VAHENDID

A. Ressursid

Oma eesmärkide täitmiseks kasutab EIP peamiselt omavahendeid ja rahvusvahelisi kapitaliturge (ELi toimimise lepingu artikkel 309).

1. Omavahendid

EIP omavahendid tulevad EIP liikmetelt ehk liikmesriikidelt (ELi toimimise lepingu artikkel 308). Iga liikmesriigi osalus kapitalis on sätestatud EIP põhikirja artiklis 4 ja see määratakse kindlaks liikmesriikide majandusliku kaalukuse alusel. EIP rolli tugevdamiseks majanduse rahastamisel ja liidu majanduskasvu toetamisel soovitas 2012. aasta juunis kokku tulnud Euroopa Ülemkogu suurendada märgitud sissemakstud kapitali 10 miljardi euro võrra. EIP juhatajate nõukogu tegi kapitali suurendamise kohta ühehäälselt otsuse (põhikirja artikli 4 lõige 3), mis jõustus 31. detsembril 2012. Seega suurenes märgitud kapital kokku 242,4 miljardi euronit ning märgitud ja sissemakstud kapital kasvas 10 miljardi euro võrra, st 21,6 miljardi euronit.

2. Kapitaliturud

Suurem osa EIP laenuressursist tuleb rahvusvahelistelt kapitaliturgudelt, peamiselt võlakirjaemissioonide kaudu. EIP on üks suurimatest riigiülestest laenuandjatest maailmas. Kulutõhusa rahastamise saamiseks on oluline suurepärase krediitireitingu. Peamised reitinguagentuurid annavad EIP-le praegu kõrgeima reitingu, mis näitab EIP laenuportfelli kvaliteeti. Tavapäraselt rahastab EIP iga projekti ühe kolmandiku ulatuses, kuid tugirahastamise määr võib ulatuda 50%-ni.

B. Vahendid

EIP kasutab paljusid eri vahendeid, kuid peamiselt laene ja tagatisi. Siiski on välja töötatud ka mitmeid muid innovatiivsemaid ja kõrgema riskiprofiiliga vahendeid. Täiendavaid vahendeid töötatakse välja ka koostöös teiste ELi institutsioonidega. EIP rahastamine võidakse ühendada ka muudest ELi allikatest (muu hulgas ELi eelarvest) tulevate rahastamisega. Sellisel juhul on tegemist segarahastamisega. Lisaks projektide rahastamisele on EIP-l ka nõuandev pädevus.

Laene antakse peamiselt otseste laenude või vahenduslaenude kujul. Otseste projektilaenude suhtes kehtivad teatavad tingimused, nt peavad investeerimiskulud kokku olema suuremad kui 25 miljonit eurot ja laen võib katta ainult kuni 50% projekti kuludest. Vahenduslaenud seisnevad laenamises kohalikele pankadele või muudele vahendajatele, kes omakorda toetavad lõppsaajat. Enamik laene antakse ELis.

Selleks et tagada ELis suurte taristuprojektide täiendav rahastamine, eelkõige peamistes valdkondades, milleks on energia, transport ja infotehnoloogia, pandi alus Euroopa 2020 projektivõlakirjade algatusele. Katseetapp kontseptsiooni teostatavuse uurimiseks algas 2012. aasta suvel. See kestis kuni 2014. aasta lõpuni, mil jõudis kätte projektide heakskiitmise tähtaeg. Finantsasjad tuli sulgeda 2016. aasta lõpuks. EIP kogemusi ja teadmisi arvestades etendas pank selles algatuses olulist rolli. Ta viis ellu katseetapi, võimaldades krediitkvaliteedi parandamist allutatud võlakirjade abil. Tänu sellele on projektivõlakirjade krediitkvaliteedi parandamise mehhanismid

integreeritud programmitöö perioodiks 2014–2020 Euroopa ühendamise rahastusse ning need kuuluvad EIP pakutavate toodete standardvalikusse.

Lisaks pikaajalisele rahastamisele pakub EIP ka taristuprojektide nõustamist. Näiteks osutatakse läbi ühisabi Euroopa piirkondade projektide toetamiseks (JASPERS) uutele ja tulevastele liikmesriikidele tehnilist, majanduslikku ja finantsnõustamist kogu projektitsükli vältel, et optimeerida ELi vahenditest (Euroopa Regionaalarengu Fond, Ühtekuuluvusfond, Euroopa ühendamise rahastu ja ühinemiseelse abi rahastamisvahend) saadud raha kasutamist.

JUHTIMINE JA STRUKTUUR

A. Juhtimine

ELi toimimise lepingu artikli 308 kohaselt on EIP juriidiline isik. Seda juhivad ja haldavad juhatajate nõukogu, direktorite nõukogu ja halduskomitee (põhikirja artikkel 6). Panga tegevust kontrollib auditikomitee (põhikirja artikkel 12).

1. Juhatajate nõukogu

a. Koosseis

Juhatajate nõukogu koosneb liikmesriikide nimetatud ministritest (põhikirja artikli 7 lõige 1).

b. Ülesanded

Juhatajate nõukogu kinnitab panga krediidipoliitika üldjuhised ja tagab nende rakendamise (põhikirja artikli 7 lõige 2). Põhikirja artikli 7 lõike 3 kohaselt on juhatajate nõukogu kohustatud:

- otsustama märgitud kapitali suurendamise üle;
- määrama kindlaks põhimõtted panga ülesannete raames tehtud toimingute rahastamiseks;
- kasutama volitusi direktorite nõukogu ja halduskomitee liikmete ametissenimetamise ja tagandamise suhtes;
- võtma vastu otsuseid rahaliste vahendite eraldamise kohta investeringute tegemiseks tervikuna või osaliselt väljaspool ELi;
- kinnitama direktorite nõukogu aastaaruande, aastabilansi ja kasumiaruande ning panga kodukorra.

Ta nimetab ametisse auditikomitee kuus liiget (põhikirja artikli 12 lõige 1) ning direktorite nõukogu (põhikirja artikli 9 lõige 2) ja halduskomitee (põhikirja artikli 11 lõige 1) liikmed.

2. Direktorite nõukogu

a. Koosseis

Direktorite nõukogu koosneb 28 direktorist ja 18 asendusdirektorist. Juhatajate nõukogu nimetab direktorid ametisse viieks aastaks. Iga liikmesriik nimetab ühe direktori ja komisjon nimetab veel ühe direktori (põhikirja artikli 9 lõige 2).

b. Ülesanded (põhikirja artikkel 9)

Direktorite nõukogu teeb otsuseid

- rahaliste vahendite andmise kohta, eelkõige laenude ja tagatiste kujul;
- laenude võtmise kohta;
- antud laenude intressimäära ning komisjonitasu ja muude tasude määramise kohta.

Ta tagab, et panga haldamine toimuks asjakohaselt ning et seda juhitakse vastavalt aluslepingute sätetele, põhikirjale ja juhatajate nõukogu antud üldjuhistele.

3. Halduskomitee

a. Koosseis

Halduskomitee koosneb presidendist ja kaheksast asepresidendist, kelle juhatajate nõukogu nimetab direktorite nõukogu ettepaneku põhjal ametisse kuueks aastaks. Neid võib ametisse tagasi nimetada (põhikirja artikli 11 lõige 1).

b. Ülesanded

Halduskomitee vastutab presidendi alluvuses ja direktorite nõukogu kontrolli all panga jooksva äritegevuse eest. Ta valmistab ette direktorite nõukogu otsused ja tagab nende otsuste elluviimise (põhikirja artikli 11 lõige 3).

4. Auditikomitee (põhikirja artikkel 12)

a. Koosseis

Auditikomitee koosneb kuuest juhatajate nõukogu poolt ametisse nimetatud liikmest (põhikirja artikli 12 lõige 1).

b. Ülesanded

Auditikomitee kontrollib igal aastal pangaoperatsioonide teostamise ja panga raamatupidamise nõuetekohasust. Selleks veendub ta, et panga operatsioonid on teostatud vastavalt põhikirjas ja kodukorras sätestatud vorminõuetele ja korrale (põhikirja artikli 12 lõige 2). Ta annab kinnituse, et finantsaruanded ja kogu ülejäänud direktorite nõukogu koostatud raamatupidamise aastaaruandes sisalduv finantsteave annavad tõese ja erapooletu ülevaate panga finantsseisundist (põhikirja artikli 12 lõige 3).

B. Struktuur

EIP grupp loodi 2000. aastal. Grupp koosneb EIPst ja Euroopa Investeerimisfondist (EIF). EIF asutati 1994. aastal avaliku ja erasektori partnerlusena, millel on kolm peamist osanikerühma: EIP kui põhiaktsionär osalusega 62,2%, komisjon (30%) ning mitmed avalik-õiguslikud ja eraõiguslikud finantseerimisasutused (7,8%). EIF pakub mitmeid riskikapitalivahendeid, näiteks riskikapitali. Laenutehingutes keskendub EIF väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd) ning kasutab paljusid erinevaid innovatiivseid vahendeid, et parandada VKEdede juurdepääsu rahastamisele.

EUROOPA INVESTEERIMISKAVA

Ülemaailmse majandus- ja finantskriisi algusest saadik on investeeringute tase olnud ELis madal. Komisjoni teatises „Investeeringuskava Euroopa jaoks“ ([COM\(2014\)0903](#)) on esitatud suunised investeeringute elavdamiseks ELis, töökohtade loomiseks ning pikaajalise majanduskasvu ja konkurentsivõime soodustamiseks. Uue algatuse seadusandlik raamistik esitati ettepanekus võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (edaspidi „EFSI“) (COM(2015)0010). See määrus võeti vastu 25. juunil 2015. EFSI eesmärk on ergutada erainvesteeringuid, milleks võetakse kasutusele avaliku sektori rahalised vahendid ja luuakse investeerimissõbralik keskkond. Esialgne ELi tagatis EIP-le on 16 miljardit eurot, sellele lisandub EIP võetud kohustus eraldada 5 miljardit eurot. Nii mobiliseeritakse erasektori raha, mis lõpptulemusena annab investeeringuteks 315 miljardit eurot lisavahendeid. Selle kava eesmärk ei ole asendada seniseid ELi ja EIP programme, vaid hoopis neid täiendada.

EFSI määrusega loodi ka Euroopa investeerimisnõustamise keskus, mille eesmärk on pakkuda nõustamist ja tehnilist abi investeerimisprojektide väljaselgitamiseks, ettevalmistamiseks ja arendamiseks. Euroopa investeerimisnõustamise keskus kujutab endast EIP ja komisjoni partnerlust ning mõlemad institutsioonid panustavad sellesse rahaliselt. See on loodud EIP sees ning EIP vastutab selle juhtimise eest.

EFSI II määrus võeti vastu 2017. aasta detsembris ning see jõustus 1. jaanuarist 2018. Sellega pikendatakse EFSI kestust kuni 2020. aasta lõpuni ning tehakse fondi ja Euroopa investeerimisnõustamise keskusega seoses muid täiustusi. Üks põhiküsimusi on ELi tagatise suurendamine 26 miljardi euroni ja EIP osaluse suurendamine 7,5 miljardi euroni, et mobiliseerida veel 500 miljardit eurot täiendavaid vahendeid investeeringute rahastamiseks.

EUROOPA PARLAMENDI ROLL

Igal aastal kontrollib Euroopa Parlamendi komisjon EIP tegevust ning esitab täiskogule kontrolli tulemuste kohta raporti, mille arutamisele kutsutakse ka EIP president. 27. aprillil 2017 võttis parlament vastu resolutsiooni Euroopa Investeerimispannga (EIP) 2015. aasta aruande kohta. Resolutsioonis nõuti, et panga operatsioonide majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnamõju ning loodava lisaväärtuse kohta antaks üksikasjalikumalt aru. EIP-d kutsuti tungivalt üles seadma majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus taas esmaseks avalikuks poliitikaeesmärgiks. Parlament pidas kiiduväärseks Euroopa Investeerimisfondi jõupingutusi VKEde algatuse toimima saamisel ja komisjoni ettepanekut pikendada algatust 2020. aastani. Parlament palus samuti, et EIP suurendaks oma meetmete riskiprofiili, eriti juhtudel, kus majanduslikult mahajäänud piirkondades toetatakse VKEsid või tegevusi. Samal ajal peaks EIP säilitama oma AAA-reitingu. EIP-l paluti ka korrigeerida EFSI portfelli geograafilist ja valdkondlikku tasakaalustamatust.

Kehtivate eeskirjade kohaselt peab parlament heaks kiitma EFSI tegevdirektori ja EFSI tegevdirektori asetäitja ametissenimetamise. Tagatistfondiga seotud iga-aastased eraldised ELi eelarvest peavad saama iga-aastase eelarvemenetluse raames

heakskiidu nii parlamendilt kui ka nõukogult. EIP-I ja komisjonil on parlamendi ees aruandluskohustus (aastaruanded, *ad hoc* kuulamised ja teabenõuded).

Parlament osales kaasseadusandjana EFSI teise määruse ettepaneku läbirääkimistes.

Dario Paternoster / Dražen Rakić
05/2019

